D. D. DRAȘOVEANU

CÂT, CA ȘI *DECÂT,* ÎNTR-UN MICROSISTEM

1. *Sensul* lor, relațional, este: comparativ *(cât, ca, decât);* al lui *decât,* și exceptiv. Ex. cu *decât:* comparativ *(mai mic decât tine);* exceptiv *(altcineva decât tine).*

Observație. Edelstein, de la *exceptiv* se ridică la mai cuprinzătorul *restrictiv*[2], pe acesta putându-l împărți în *exceptiv* (ex. de mai sus) și *echivalențial* (ex. *Balena nu este altceva decât un mamifer).*

2. *Funcție* și *ipostază.* Luăm exemplul *Pe la noi plouă mai mult decât pe la voi;* constatăm că același *pe la voi* deține două calități: c. de loc și c. comparativ, acestea rezultând din faptul că *pe la voi* face parte din două sintagme, 1. *plouă pe la voi,* care *pe la voi* nu este cu nimic mai puțin c. de loc decât *pe la noi;* 2. *mai mult decât pe la voi,* în care același *pe la voi,* ca al doilea termen al comparației, reprezintă un c. comparativ. Deși egal de realizate sintactic, problema este căreia din două îi vom acorda întâietate. În GA, celei de c. comparativ (vezi *la Bălcești,* vol. II, p. 185), cea de a doua figurând ca o subdiviziune a c. comparativ, ca una din funcțiile cu care se poate stabili comparația (p. 184). Răspunsul poate fi și cel opus: orice *funcție* sintactică poate cunoaște *ipostaza* de termen într-o comparație: alt exemplu, *lui i-a dat mai mult decât* ***ție*** – c. indirect datival, *e mai mult grasă decât* ***slabă*** – nume predicativ în ipostază comparativă, *am văzut pe altcineva decât* ***pe tine*** – c. direct în ipostază exceptivă, *i-a dat altcuiva decât* ***ție*** – c. indirect în ipostază exceptivă ș. a., astfel că nu vom subordona, subordonare logică, multele și variatele funcții complementului comparativ sau celui exceptiv, ci, invers.

Ipoteză. Explicarea structurilor ca cea de mai sus prin elipsă *(Pe la noi plouă mai mult decât plouă pe la voi)* este uneori posibilă, dar neeconomică, iar alteori, imposibilă: *Dac-ai veni m-aș bucura mai mult decât *m-aș bucura dacă mi-ai scrie.*

2.1. *Dublat (R')/dublant (R").* În consecință, vom opera distincția:

---

2 Frieda Edelstein, *Despre propozițiile circumstanțiale restrictive în limba latină,* în CL, XXV, 1980, nr. 1, p. 29 și. urm.

DACOROMANIA serie nouă, I, 1994-1995, Cluj-Napoca, p. 225-227

BDD-A1949 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:23 UTC)

(a) *dublat* – realizatorul funcției, R', *pe la, ție* (dativul), *pe tine* (acuzativul);

(b) *dublantul* – realizatorul comparației, sau al exceptării, R", în exemplul de mai sus, *decât.*

2.2. *Despre dublanți.*

(a) în calitate de dublante, toate trei *(cât, ca, decât)* sunt adverbe;

(b) sunt conective de un tip special: nu au regim, nici cazual (cum au prepozițiile), nici verbal-personal (cum au conjuncțiile subordonatoare, adverbele relative, pronumele/adjectivele relative);

(c) nu sunt nici coordonatoare, nici subordonatoare, dar dublează numai în subordonare;

(d) le întâlnim atât interpropozițional, cât și intrapropozițional.

3. *Tabelul.*

Reprezentantul și sensul \ Rolul și situarea		R'		R"	
		INTER~ 1	INTRA~ 2	INTER~ 3	INTRA~ 4
CÂT	comp. a	Adv. Rel.	Prep.	—	Adv.
CA	comp. b	—	Prep.	Adv.	Adv.
DECÂT	comp. c	Conj. sub.	Prep.	Adv.	Adv.
	exceptiv d	Conj. sub.	Prep.	Adv.	Adv.

3.1. Exemple.

1a *Striga (atât) cât putea de tare.*

Observație. Când *cât* este sau poate fi urmat de *de* este adverb.

1b —

1c *E mai bun decât speram.*

1d *A venit alcineva decât speram.*

2a *Era înalt cât tine.*

2b *Era înalt ca tine.*

2c *Era mai mare decât tine.*

2d *A venit altcineva deât tine.*

3a —

BDD-A1949 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:23 UTC)

3b *Dacă mi-ai scrie, m-aş bucura ca dacă ai veni.*
3c *Ar fi mai bine dacă ai rămâne decât dacă ai pleca.*
3d *Să nu te duci altundeva decât unde te trimite.*
4a *Şi lui i-a dat cât ţie.*
4b *S-au certat ca la uşa cortului.*
4c *Lui i-a dat mai mult decât ţie.*
4d *Am văzut pe altcineva decât pe tine.*

Observaţie. Compară cu 2d.

Universitatea „Babeş-Bolyai"
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 21

BDD-A1949 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:23 UTC)